

ZAKÁZANÁ LÁSKA

MIROSLAV

VÁLEK

PERFEKT

ZAKÁZANÁ
LÁSKA
MIROSLAV
VÁLEK

ZAKÁZANÁ
LÁSKA

MIROSLAV

VÁLEK

PERFEKT

Poems © Miroslav Válek (dedičia) / LITA, 2015

Design © Pavol Janoško 2015

Cover Design © Pavel Čisárik 2015

Slovak edition © Perfekt 2015

Nite

A nad soľ vzácnejšie sú pre človeka nite,
keď nemá, čím by prišiel záplatu
na to, čo bolí, čo má zostať skryté
jak chromá ruka pod rukávom kabátu.

Tisíckrát zamkni všetko, čo ťa trápi.
Do krvi zamkni slovo plačúce,
zo živej vody rozumu sa napi,
na jazvy nehľad', nehľad' na srdce.

Tým, čo ťa lúbia, pre ich lásku luhaj.
Rozkolíš zvony poézie v nociach tesknoty.
Na nebi smutných vyjdi ako dúha,
nad cudzím srdcom, ktoré nenôti.

Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať

To bolo vtedy reči, keď zahynul Ivan Hrozný,
učiteľ dejepisu s večne smutnou tvárou!

Siahol si na život a ani nezaplatal nájomné.

A že tam tak visel

a že tam tak visel ten uličník

a na celý svet vyplazoval jazyk,

to sa mu nedá odpustiť.

Tvárou do ulice, päťami ku dverám,

ako niekto, kto práve vošiel a stojí za záclonou,

ale hlavu naklonenú, akoby uhýbal pred úderom,

a pod nohami plná náruč vzduchu.

Ó, ustielajte vzduch pre tých, čo odchádzajú,

ustielajte plné hrsti voňavého vzduchu,

ktorý ich oddeľuje od zeme.

Tam na ten vzduch si poskladajú svoje žiale

ako košele,

na čistú, ražnú slamu vzduchu.

Keby chodil niekto, čo tak visel,

ten by musel hrozne hlavou kolembať,

ten by musel hrozne hlasno zvoniť.

Každý deň si uväzujem kravatu,

po zvonení zostával som v triede.

*Pamätám sa: vždy nás upozorňoval na podivnú zhodu
letopŕčov - a naozaj - už roku 1638 zomrel Johannes
Althaus, starosta emdenský, ktorý celý svoj život*

rozvíjal myšlienku o zvrchovanosti národa,
a o 300 rokov neskoršie sa čosi stalo s hranicami
nášho štátu. Bude to iste tak, ako nám hovorieval:
že totiž dejiny vytvára sila osobnosti a udalosti sa
len prispôsobujú vôli génia.

Ale mne bolo v tom čase všetko ľahostajné.
Hrával som futbal
a miloval Helenu Daňkovú z III. B.

Už pred druhou Púnskou vojnou
sme sa držiavali tajne za
ruky
a o 7 strán ďalej som už tušil,
že to, čím tak vonia, bude škorica
trocha pomiešaná s kôprom.

Cez telocvik sme sedávali na oknách,
knísali nohami
a počúvali monotónnu pieseň:
„... *Gallia est omnis divisa...*“

Vtedy som ešte nevedel, že táto vec
sa stane až o poznanie
neskoršie,
nevidel som život, ako sa obracia k nám chrbtom.
Jedného dňa som otvoril dvere triedy,
v ktorej nebola,
a položil som nohu na xylolit
ako do horiacej trávy.
V ten deň si niesla svoje české meno do Prahy.

Myslel som,
že to bola nevyhnutnosť osudu alebo vôľa bohov,
prосто čosi
ako náhly pád jablka na ostrie noža,
ale jadro veci bolo v niečom inom.

Aj trinásťročné lásky majú svoje dejiny,
krvavé
a ako voda smutné.

Ešte dnes ju vidím,
jej malé nohy s červenými sandálmi
v prachu ciest
- pivonky rastú koreňmi nahor,
zástavy vejú pod kvetmi.

Peši, peši, peši...
Ruky na tvári.

Napokon,
to pekné české meno bolo celkom nanič.
Čoskoro sa mnohým znepáčila jej olivová plet'
a modravý lesk vlasov,
pripomínajúci hlaveň pištole.
Za gotickými oknami biskupského gymnázia
sme práve rozoberali tajomstvo večnej pravdy:

*„Memento, homo, quia pulvis es
et in pulverem reverteris...“*

Tak sa teda obrátila na prach.

Veci sa ďalej vyvíjali normálne. Pretože dejiny vytvára sila osobnosti a udalosti sa len prispôsobujú vôli génia, rozhodol sa František Kaplánek, šofér Červeného kríža, a jemu podobní, každý s kvapkou cudzej krvi v rodnom liste, že premenia beh sveta v miestnom meradle. V tejto súvislosti si spomínam na istú báseň trocha sentimentálnu. Počul som v nej padať nočné motýle na sklá okien ako dážď a kamene.

Ale v tom období,
v nociach úplného zatemnenia Mesiaca a hviezd
počuli ľudia iné veci,
prostým ucho nezachytiteľné:
presýpanie piesku v okenných tabuliach,
zúfale úsilie stola
vrásť do dlážky,
nehnúť sa
a šumieť korunou,
a potom zrazu
do tmy
ostrý výkrik sviec.

Pokojné a tiché bratstvo kľúčov,
nevydávaj ruke ten, čo otvorí.
Šialená noc sedí na streche
a vypiskuje na deravom komíne,
flauty bazy hrajú v záhradách.
Prekročiť ten strach,
otvoriť dvere
a vidieť, čo sa robí!
Matka! Matka!

Čižmy na schodoch.

A potom doma kvety polievala,
drhla prach dlážky,
strážila lesk okien
a večne mala obe ruky prázdne.

Prezerala si ich večer pod lampou,
prekvapená,
prikladala ich k sebe a odťahovala,
prikladala, odťahovala.
Čo bolo medzi nimi, nikomu nepovedala.

To bola práve tá zvrchovanosť národa:
ruky, ruky.

Ruky volajúce o pomoc,
čierne kmene spáleného lesa,
nad ktorým ani plavá žlna neprepláva,
len sprostáčik vietor tam zdvíha
škridlu popola.

Pominulo sa to,
rozplynulo sa navždy,
no hlboko v hrdle stále zostáva
horká chuť mandlí,
prehlnutých so soľou.

Slza a krv.
Miláčik, neplač.

Budeš raz chodiť do školy
a budú sa ťa pýtať.

Ale ty im povedz: Neviem.
Moja pamäť je zrkadlo, na ktoré mi dýchli.
Nepamätám sa.

Bude stará studňa
a bude vedro krvi.
Nepi z nej.
Krv Osvienčimu,
krv Kremničky,
krv Lidíc.

Krv nie je voda,
nepi z nej.

Aj trinásťročné lásky majú svoje dejiny,
krvavé
a ako voda smutné.

Miláčik, neplač.
Ty sa toho nedožiješ,
neplač.

Kúpim ti glóbus, čo sa pekne krúti,
a budeme cestovať.
Sedem mŕtvych oceánov podomiela brehy pamäti.
Sedem mŕtvych oceánov, poviazaných reťazou.
Ale tam,
na dosah ruky
čierne lampy hviezd.
Prší.
Osamelá voda na tvári.

František Kaplánek, šofér Červeného kríža,
a jemu podobní
pozerajú na nás,
dupocú
ako zlostné deti na výlete za mestom
a kričia:

Je nám tu zima.
Prší.
Chceme ísť už domov.

Domov je chladná voda v zarosenom džbáne.
Domov sú ruky, položené na stole
v nedelnom tichu, po práci,
prázdne a čakajúce,
rozhodujúce,
jediné, ktoré vytvárajú dejiny.

Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať.
Skryjú tvoju tvár, vlhkú od potu a slz.
Môžu pritúliť, zachrániť a zohriať.
Ale aj priložiť prsty na hrdlo a stisnúť.

Každý deň si uväzujem kravatu,
každý deň myslím presne na to isté.

Zima

V zime sú veci čistejšie a belšie. Je sneh
a belasosti všade, až to bolí.
Len ona češe prúdy svojej smoly.
Víchor jak britva stromy z kože zdiera,
kdesi vo mne zaskučalo zviera.
Prichádza noc,
objektív luny otočí a poutiera
a do rána ju z každej strany sníma.
A to je už tmavomodrá zima.

Moja zima je biela. Vetry náhodné
sotva šteknu spod brán.
Moja zima je dobrá.
Zahodme
starý klobúk melanchólie
a bežme prostovlasí do strmého brehu.
Moja zima je nežnosť,
iskrenie hviezd
a číry jagot snehu.

Ešte sú iné zimy, z ktorých spomeniem
ružovú zimu tvojho tela.
Nadýchal som sa zimy ružovej,
omrzela ma zima biela.
Zo všetkých zím jak ponorka som ustal.

Hlt vzduchu do pľúc ako nôž!
Chcem počuť pukať kĺby kremeňa,
chcem drsný vlas čiernej zimy
omotať si okolo prsta.
Nech na sneh kvapká
krv obyčajná, ľudská,
červená.

Slnko

Obilie žltne.
Slama na klobúky
krásne dozrieva.
Deň ako stvorený je na čítanie z ruky.
Ospalé ďatle klopú do dreva.
Všade na svete to značí SOS.

V belasom vzduchu utopil sa les.
Milenci v ňom sedia s bledou tvárou,
pijú slnko s octom,
jedia kyslé jablká,
rátajú si prsty na nohách a na rukách,
tešia sa, že k životu to stačí.

Modrý les. Nad lesom sa mračí.
Z mračien zrazu odlomil sa blesk.
Zem sa nahla.
Sosny narazili čelom o čelo.
Tak sa zľakla, až sa zotmelo.

A ja by som ti kúpil
letnú búrku s kvetinami,
krotký blesk, čo by sa v nich pásol.
Keby som nemal na chleba a na soľ,
na kúsok slnka by som mal.

Ja ti nič nevyčítam.
Teba každý lúbi.
Tebe to všetci vyčítajú z ruky:

Keď usmeješ sa,
vyjdú dúhy pávov
a tam, kde stúpaš, rieky pramena.

Obilie žltne.
Slama na klobúky
práve dozrieva.

Ale ja stále chodím s nepokrytou hlavou,
plnou trápenia.

Elementárna báseň

Kde som? Niekedy sa mi zdá, že letím.
To práve vtedy, keď ťažší som než predtým.

Z púheho svetla utrpel som šok:
tisíc vecí rozomletých na prášok,

tisíc vecí, na ktoré sa dalo spoľahnúť.
Na jazyku hrozne známa chuť:

Niečo ako láska, niečo ako soľ.
Milujem ťa, ale už som zabudol.

Padá prach a padá, vtláča do hliny
skrvavené tváre, pusté krajiny.

Opieram si hlavu o obločný rám,
naslineným prstom všetko zotieram.

Niečo ako oheň, niečo ako dym.
Kde som? Kde som? Kedy poletím?

Hučí vo mne more, chcem sa skryť,
prepadlo sa do mňa tisíc Atlantíd.

Celá Zem mi visí na nohách.
Jedno zrnko prachu. Len ten prach.

Svet jak golier, čosi ma v ňom škrtí.
Vyhlasujem nevyhnutnosť smrti!

Spev

Večer ťa bielo poprestiera.
Som unavený ako zviera,
ako kôň s lunou,
stúpajúci do vysokého vrchu.
Ó, hrbáčikovia, ktorí ťa lovia na luničkách
jeleních kopýt!

Je len ich cval.
Je krv býčka.
Je len ich tanec nad pohlavím.

Modli sa slovo, ktorým ťa zakrvavím.

Nahota leta,
tvoja písťala ma dojíma.
Nahota leta, tvoje slúžtičky, tvoji bosí králi!

Ó, láska:
náhoda tela, ktorého sme sa dotýkali.

Postoj!
Je čosi viac v tom speve:
dym, oheň, voda, slepé
hviezdy, strom...
Postoj, veď vidíš, že neviem!

Ozubený Mesiac sa točí.
Noc v nízkom drepe
močí nad mostom.

Kalendár

Január, február, marec, apríl, máj
a iné luny.

Na chvíľu ma miluj ako naozaj!
Počuť, ako z hrdla noci strieka krv
a ako pijú kuny.

Nechaj, aby nebadane plynul čas,
aby striedali sa ročné obdobia
pri trvaní jediného bozku,
nechaj v peci žltý oheň jasat.

Vyber si ma z úst
a krvavo, jak čerešňovú kôstku,
k sebe si ma zasad.

Zem a trávu úpenlivo prosím o korene.
Ja som ten chlapec, čo sa zrazil s hviezdou,
nesiem ti modré z neba, sinku pod okom.
Je mi s tebou dobre. Je mi hlboko.
A tiež som bol v nebi. Tiež som dúhu pil!
Ach, oddýchnuť si jak pod vodami íl!
Zhasli. Modré mlieko pijú. Odvazujú psov.

Skôr než zaspíš, polož si ma pod podušku,
narastiem ti krásne do vlasov.

Jak netopier dolu hlavou zavesená noc!

Odlož si ma ako zimnú hrušku.
Nechaj si ma aspoň do Vianoc!